Przedpłata wraz z przesyłką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo tygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych

wychodzi co Poniedziałek w objętości pół arkusza.

Nr. 34 i 35. Poniedziałek, dnia 2. Września 1877. IV. rocznik.

Treść: Sprawa opodatkowania Stowarzyszeń w Radzie Państwa. — Bank włościański w Poznaniu. — Rachunki za miesiąc lipiec. — Ruch stowarzyszeń. —

Sprawa opodatkowania stowarzyszeń w Radzie Państwa.

I.

Dzienniki polityczne podały sprawozdanie o wnioskach wydziału dla reformy podatkowej, które przyjdą na stół w radzie przy zbliżającéj się sesyi.

Zajmując się szczegółowo sprawą podatkową — o ile dotyczy naszych stowarzyszeń, nie możemy jéj i teraz pominąć milczeniem zwłaszcza, że żywimy przecież jeszcze nadzieję, iż polscy delegaci w Radzie Państwa raczą się ująć za naszemi stowarzyszeniami wiedząc, ile one właśnie dla naszego kraju są ważnemi, a jak ciężko przygniata je dotychczasowy system podatkowy. Z téj też przyczyny zwracamy szczególniejszą uwagę Szanownych delegatów naszych na dołączoną poniżej tabelę (tabela str. 135).

Tabela ta jest niejako uzupełnieniem wykazów patrona Zillera w „Genossenschaft" Nr. 9. z r. b., a świadczy, jak błędnych dat w téj sprawie dostarczyło ministerstwo skarbu wydziałowi dla reformy podatkowéj na poparcie swego twierdzenia, jakoby podatki nie zbyt przeciążały nasze stowarzyszenia.

Wiadomo, że wymiar podatku uskutecznia się na podstawie przecięcia z 3 lat poprzednich, które przy wzroście stowarzyszeń zawsze jest niższe, niż pozycye bilansowe z roku ostatniego, mimo to podatki w r. 1876. w 32 towarzystwach wynosiły (wraz z dodatkami):

podatek zarobkowy . .	1.599 zł. 73½	ct.
„ dochodowy . .	9.361 „ 38½	„
należytości bezpośrednie i inne rządowe	1.751 „ 12	„
razem .	12.712 zł. 24	ct.

czyli 1·65% od kapitału własnego tychże stowarzyszeń (770.380 zł. 87 ct.) a 15·99% od czystego zysku, w roku 1875. osiągniętego (79.495 zł. 68 ct.).

Lecz pomimo tak nie proporcyonalnego, cyframi wykazanego, stosunku należytości rządowych do własnego kapitału i zysku, stosunek ten w rzeczywistości okaże się jeszcze więcéj rażącym — gdyż odnośny wykaz nie jest zupełnie dokładny. Najpierw nie nadesłały nam wszystkie stowarzyszenia potrzebnych do wykazu dat, a liczba tych stowarzyszeń, o których daty tu potrzebne podać możemy, nie dochodzi połowy wszystkich stowarzyszeń.—W wykazie brakuje następnie od 10 towarzystw, cyfr odnoszących się do podatku zarobkowego, od 7 towarzystw cyfr, odnoszących się do podatku dochodowego, a od 6 towarzystw, cyfr odnoszących się do bezpośrednich należytości rządowych. Zapewne należytości te nie zostały jeszcze wymierzone, lub popłacone— lecz wymiar ten żadne nie minie stowarzyszenie. Również dodać wypada jako wydatek na rząd należytości od stęplowania książek, koszta zarejestrowania firmy w stęplach i należytościach inseracyjnych rządowych i t. d. — a niezawodnie nie przesadzimy, że podatki i należytości rządowe wynoszą 2% od kapitału stowarzyszeń — a 20% czystego ich zysku! Oto dochód rządu bezpośredni ze stowarzyszeń. — A jaki jest pośredni ze stępli od weksli i aktów dłużnych, intabulacyi i t. d.? W przybliżeniu obliczyć i to zdołamy! W roku 1876. udzieliły stowarzyszenia: 10,941.158 zł. pożyczek, licząc ⅔ na akty dłużne i notaryalne, z tego 5% na hipotekę — a ⅓ na weksle, przypuszczając daléj, iż w przecięciu pożyczka wynosiła 150 zł., to otrzymamy następujące cyfry:

Suma 7,294.106 zł. daje 48.627 pożyczek po 150 zł należytość w stęplach po 63 ct. za akt 30.635.01 zł. przypuszczając, że 8.627 pożyczek było

na zwykłe skrypta, to wynosi należytość od reszty: 40.000 pożyczek oprócz tego za stęple do wypisów notaryalnych po 50 ct. . . 20.000.— „
od 24.313 pożyczek wekslowych po 150 zł. (suma takich pożyczek wynosiła według przypuszczenia w r. 1876. 3,647.053 zł.) należytość po 10 ct. 2,431.30 zł.
Należytość intabulacyjna ze stęplami na podania licząc w przecięciu po 10 zł. od 1.000 zł. od kwoty 364.705 zł. wynosi . . . . 3,647.05 „
razem . . 56,713.36 zł.

Nie przesadzimy więc, że rząd od naszych stowarzyszeń przy 10.000.000 zł. udzielonych pożyczek zarabia pośrednio w stęplach 60.000 zł. czyli 6 pro mille; towarzystwa zaś zarobiły (czysty zysk) w r. 1876 przy 10,000.000 zł. udzielonych pożyczek 142.469 zł. czyli 14 pro mille, z których rząd zabierze tytułem podatków i należytości, jeszcze 20% t. j. w stosunku do udzielonyah pożyczek blisko 3 pro mille—w ostatecznym więc obrachuuku rząd zarabia na interesie pożyczkowym w stowarzytzeniach bez żadego wkładu, poręki i trudu 6 i 3 razem 9 pro mille prowizyi od udzielonych pożyczek, a towarzystwa 11 pro mille z wkładem przeszło półtora milonowym, poręką przeważnie nieograniczoną i przy tylu trudach i zabiegach z naszéj strony.

Dodajmy do tego dochód rządu ze spraw procesowych, a śmiało powiedzieć możemy, że rząd tyle zarabia na stowarzyszeniach, ile dochodu mają jego członkowie za włożony swój pieniądz i przyjęte na siebie ryzyko!

Czyż jeszcze może kto twierdzić, że stowarzyszenia nasze nie są przeciążone należytościami rządowemi? A obliczenie powyższe jest dość ścisłe i nie ulega żadnym zarzutom. W tym względzie różnimy się bowiem zupełnie od instytucyi spekulacyjnych, gdyż nie może nas tu trafić zarzut, że należytości pośrednich, które wynoszą $^2/_3$ opłaconych przez nas należytości rządowych, nie opłaca stowarzyszenie, lecz kto inny. Zarzut taki spotkać nas nie może, bo stowarzyszeniem są jego członkowie—dla których jedynie stowarzyszenie istnieje i z którymi jedynie stowarzyszenie w interesy wchodzi. Zresztą podatki, na nas nakładane, nie są podatkami osobistymi, lecz ciężą na interesie (u nas pożyczkowym), a ten przynosi rządowi tyle blisko dochodu, ile jego właścicielom!

II.

Stowarzyszenia domagają się od kilku lat wolności podatkowéj. Pan Minister skarbu nazwał jednak w obec wydziału dla reformy podatkowéj to domaganie się nieuzasadnioném dążeniem do przywilejów, których ze stratą innych podatkujących udzielać nie należy. Nie myślimy tu wcale polemizować z tém twierdzeniem, ani wykazywać, że przywiléj ten — gdyby uwolnienie stowarzyszeń od bezpośrednich podatków przywilejem nazwać można — wcale nie wyszedłby na niekorzyść innych podatkujących, gdyż zespoleni w stowarzyszeniu obywatele już są opodatkowani i przez związek w stowarzyszeniach nie wytwarzają sobie nowego mienia i dochodu, a zatem nie przysparzają rządowi nowego przedmiotu do opodatkowania.

Twierdzimy jednak stanowazo, że t. z. uwolnienie od podatków nie byłoby dla nas wcale uwolnieniem, lecz jedynie ulżeniem sprawiedliwém w obec dzisiaj tak nie proporcyalnie na nas nałożonych podatków, jak to w poprzednim ustępie wykazaliśmy.

Ze wzmiankowanej tabeli łatwo przekonać się można, że z łącznej sumy podatków i należytości, wymierzonych 32 stow. na r. 1876 wynosił podatek zarobkowy 12·8%, dochodowy 73.8%, inne należytości 13·4%. Wydział dla reformy podatkowéj (a tem mniéj rząd) nie myślą uwolnić stowarzyszeń od podatku zarobkowego — od należytości bezpośrednich nie możemy być uwolnieni w obec ustawy z dnia 21. maja 1873 dz. p. p. 87, — uwolnienie zatém nastąpić może tylko od podatku dochodowego, który wedle powyższego obliczenia wynosi w stosunku do udzielonych kredytów mniej więcéj $2^1/_4$ pro mille — rząd zatém pobierałby z interesów pożyczkowych w naszych stowarzyszeniach zamiast 9 pro mille w stosunku do udzielonych kredytów, $6^3/_4$ pro mille, a dla nas pozostałoby zamiast 11 pro mille, $13^1/_4$ pro mile. Sądzimy że stosunek taki zawsze jeszcze należy do rzędu t. z. „równych działów“ a stworzenie takiego stosunku wcale nazwać nie można nadaniem nam wyłącznego jakiegoś przywileju.

Nie powtarzamy tu zresztą tylekrotnie w piśmie naszym powtarzanych argumentów, dla których tak pod względem prawniczym, jakoteż i ekonomicznem godzi się i w interesie kraju i państwa leży, aby stowarzyszenie nasze wolne były od podatków bezpośrednich — jak się to dzieje w Prusiech — i we Węgrzech. We Węgrzech nawet uwolnione są osobną ustawą podobne instytucye, jak nasze, od należytości stęplowych. Tak postępują z takiemi stowarzyszeniami państwa, dbałe o ekonomiczny rozwój społeczeństwa!

Uważaliśmy za potrzebne powyższemi uwagami poprzedzić sprawozdanie o wnioskach Wydziału dla reformy podatkowéj, o ile one nasze stowarzyszenia bezpośrednio obchodzą. *(D. n.)*

Tabela do str. 133. Związku nr. 34. z r. 1877.

Liczba bieżąca	Towarzystwo	W roku 1875				W roku 1376							
		Kapitał własny		Zysk		Podatek zarobkowy		Podatek dochodowy		Inne należytości rządowe		Razem	
1	Biała	6.720	50	355	55	—	—	76	29	—	—	76	29
						ł ą c z n i e							
2	Brzesko	12.426	82	1.049	32	—	—	330	71	58	50	389	21
3	Brzeżany	9.556	00	955	67	65	14½	16	05	—	—	81	19½
4	Dąbrowa	15.388	40	3.945	46	103	95	412	91	—	—	516	86
5	Delatyn	3.139	94	215	31	—	—	14	68	4	80	19	48
6	Drohobycz	8.496	27	511	14	23	13	38	39	2	31	63	83
7	Gorlice	39.421	41	3.541	41	63	—	242	80	155	71	461	51
8	Jarosław	17.744	97	1.607	57	58	82	—	—	91	76	150	58
9	Kraków zaliczkowe	199528	55	17.652	03	—	—	2.923	11½	140	—	3.063	11½
10	Krosno	18.181	80	2.681	87	96	72	344	30	45	73	486	75
11	Lisko	1.694	91	309	85	—	—	—	—	84	—	84	—
12	Lwów, Towarzystwo zaliczkowe	68.320	25	9.547	16	55	14	833	48½	133	46	1.022	08½
13	„ „ Gal. kasy zalicz.	46.448	85	4.927	20	308	—	1.299	—	155	—	1.762	—
14	„ spółka zalicz. stow. urzędn.	84.823	47	4.073	61	—	—	—	—	46	66	46	66
15	„ Zal. tow. urzędn. i słóg żelaz.	15.468	97	2.310	46	22	12	64	73½	—	—	86	85½
16	„ towarz. zal. dla roln. i przem.	27.394	25	1.992	14	40	96	191	24	50	—	282	20
17	Łańcut	13.413	74	2.919	18	47	50	922	37½	—	—	969	87½
18	Mościska	3.017	22	—	—	84	—	—	—	18	71	102	71
19	Przemyska kasa zaliczkowa	12.623	82	406	66	—	—	240	—	—	—	240	—
20	Rohatyn	1.289	97	4	06	—	—	—	—	8	14	8	14
21	Rozdół	1.636	95	50	64	10	—	—	—	2	55	12	55
22	Rzeszów	36.336	78	5.080	84	95	45	70	90	217	45	383	80
23	Sambor	15.133	15	3.145	16	125	37	41	09	106	96	273	42
24	Skałat	—	—	—	—	—	—	—	—	22	30	22	30
25	Stanisławów, Bank zaliczkowy	52.833	22	5.451	57	80	37	298	07	281	35	659	79
26	Strzyżów	4.543	—	331	05	63	12	48	28	16	86	128	26
27	Tarnów	15.485	80	1.968	36	71	16	71	16	60	48	202	80
28	Tłumacz, Tow. „Oszczędność“	3.962	—	—	—	31	75	29	50	16	63	77	88
29	„ „ zaliczkowe	11.269	50	—	—	—	—	208	12	3	36	211	48
30	Toporów	8.120	93	1.079	62	59	22	19	32½	—	—	78	54½
31	Tyśmienica	11.391	55	2.746	67	94	81	573	56	22	10	690	47
32	Zabłocie	4.567	88	636	12	—	—	51	30	6	30	57	60
	Razem	770380	87	79.495	68	1.599	73½	9.361	38½	1.750	12	12.712	24

Rachunki spółek zaliczkowych za miesiąc lipiec 1877.

Stan bierny

Tow. zaliczkowe w	Udziały		Fundusz rezerwowy		Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca		Włożono w ciągu miesiąca		Wyjęto w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca		Zaciągnięte w ciągu miesiąca		Spłacone w ciąg miesiąca		Stan z końc[em] miesią[ca]
	z końcem miesiąca																		
	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.
Białej	11.354	74	985	—	31.848	62	3.842	24	3.166	87	32.523	99	8.900	—	4.000	—	3.500	—	4.80
Birczy	1.781	69	238	—	2.897	75	401	30	—	—	3.299	5	5.750	—	—	—	115	—	5.63
Bóbrce	2.020	24	586	93	3.151	44	192	47	185	21	3.158	70	9.000	—	700	—	800	—	8.90
Brzesku	31.515	5	831	—	45.611	53	5.445	75	3.817	48	47.239	80	666	—	—	—	—	—	66
Busku	9.702	80	1.174	18	810	23	—	—	69	—	741	23	10.978	—	—	—	—	—	10.97
Dąbrowie	22.647	21	5.562	5	—	—	—	—	—	—	—	—	95.080	28	3.433	88	4.860	59	93.65
Delatynie	8.523	19	438	57	2.274	91½	80	3	53	50	2.301	44½	11.000	—	—	—	—	—	11.00
Drohobyczu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Glinianach	3.915	26	453	80	7.444	77	344	85	529	94	7.259	68	7.400	—	—	—	—	—	7.400
Gorlicach	64.473	70	4.644	25	84.400	73	5.286	84	11.171	39	78.506	18	42.525	86	—	—	550	—	41.975
Kałuszu	2.220	62	148	91	109	—	—	—	100	—	9	—	7.600	—	1.000	—	200	—	8.400
Kołomyi	3.686	48	266	—	2.102	77	466	25	101	25	2.467	77	6.000	—	—	—	—	—	6.000
Komarnie	1.682	–	146	50	4.920	2	745	50	450	—	5.215	52	5.000	—	—	—	—	—	5.000
Lwowie (Tow. zal.)	92.750	31	8.057	52	153517	48	44.754	20	41.755	68	156516	—	75.285	20	12.276	82	19.108	27	68.453
Mielcu	6.189	89	656	24	12.463	51	541	56	361	95	12.643	12	5.400	—	—	—	—	—	5.400
Mościskach	8.618	98	862	—	7.603	92	510	2	656	—	7.457	94	10.600	—	1.440	—	1.900	—	10.140
Przemyślu	18.351	58	822	33	58.244	37	4.260	38	2.125	13	60.379	62	41.500	—	12.500	—	14 200	—	39.800
„ (kasa zal.)	11.373	32	1.255	56	3 262	34	200	60	52	18	3.410	76	8.943	7	—	—	550	—	8.393
Radziechowie	2.276	50	343	—	4.656	66	2.394	35	201	43	6.849	58	12.000	—	—	—	1.300	—	10.700
Rohatynie	4.960	14	732	—	5.564	88	163	60	148	98	5.579	50	14.670		—	—	750	—	13.920
Rozdole	2.105	93	373	6	—	—	—	—	—	—	—	—	1.200	—	—	—	—	—	1.200
Rudkach	2.070	8	412	83	3.168	4	150	—	622	—	2.696	4	4.300	—	2.000	—	900	—	5.400
Samborze	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skałacie	212	87	55	—	5	50	—	—	—	—	5	50	—	—	—	—	—	—	—
Sniatynie	2.078	50	212	—	200	—	—	—	—	—	200	—	4.000	—	—	—	—	—	4.00
Sokalu	9.010	15	354	12	5.121	88	526	58	455	27	5.212	99	24.518	5	—	—	500	—	24.01
Stanisławowie	82.873	18	3.678	20	141408	19	32.726	44	29.758	22	144376	41	17.100	—	5.250	—	5.751	82	16.598
Szczércu	1.830	33	420	84	567	71	2	—	35	—	534	71	2.998	34	—	—	—	—	2.99
Tarnowie	15.239	24	4.077	56	31.804	12½	570	—	17.79	82	30.594	30½	19.825	—	1.500	—	250	—	21.07
Tłumaczu	7.042	70	971	76	13.752	9	1.672	87	253	44	15.172	52	5.000	—	—	—	300	—	4.70
Toporowie	7.941	—	1.240	25	7.823	51	485	90	387	79	7.921	62	—	—	—	—	—	—	—
Tyśmienicy	20.198	76	1.884	31	6.616	82	494	—	763	74	6.347	8	36.075	—	—	—	379	17	35.69
Wykotach	1.341	29	92	69	1.991	46	283	72	—	—	2.275	18	5.880	—	1.400	—	780	—	6.500
Złoczowie	2.510	37	290	—	2.460	15	1.652	—	861	90	3.250	25	4.460	—	—	—	120	—	4.34

Stan czynny

Tow. zaliczkowe w	Odsetki		Reszta *) pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca		Spłacono w ciągu miesiąca		Udzielono w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		Koszta założ. ruchomości i adm.		Reszta *) pozycyi stanu czynnego		Gotówka	
	z końcem miesiąca												z końcem miesiąca					
	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct.
Białej	2.239	43	24	38	52.520	80	5.405	50	4.375	—	51.490	30	1.812	3	138	95	3.086	26
Birczy	1.000	87	29	50	10.637	8	588	50	575	—	10.623	58	759	33	274	44	326	96
Bóbrce	—	—	—	—	13.480	12	388	2	266	—	13.358	10	129	60	1.065	89	112	19
Brzesku	5.713	10	1.189	76	83.170	37	5.773	83	8.685	—	86.081	54	755	46	1.787	2	330	98
Busku	2.098	8	1	—	23.274	44	381	16	330	—	23.223	28	1.409	33	22	40	40	28
Dąbrowie	7.024	99	3.848	24	125.017	43	2.648	21	4.280	—	126.649	22	811	33	4.347	11	927	89
Delatynie	2.151	47	76	36	21.850	43	1.737	4	2.002	—	22.115	39	1.151	80½	1.096	30	127	54
Drohobyczu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Glinianach	1.598	12	45	48	20.047	4	704	24	590	—	19.932	80	672	81	42	61	24	12
Gorlicach	5.440	87	—	—	203.286	—	43.337	—	33.087	—	213.536	—	327	35	—	—	2.417	16
Kałuszu		15	871	71	10.729	67	197	78	420	—	10.951	89	549	47	17	25	131	78
Kołomyi	719	14	91	61	12.341	84	1.439	1	1.731	—	12.633	83	235	62	831	42	187	49
Komarnie	1.148	1	1	4	12.453	56	712	83	1.230	—	12.970	73	226	52	2	8	6	26
Lwowie (Tow. zal.)	14.938	64	23	90	333.245	70	63.519	51	62.932	27	332.658	48	6.326	97	1.217	22	537	47
Mielcu	1.119	83	47	4½	25.353	91	1.947	55	2.416	80	25.823	06	189	52	15	87	27	67½
Mościskach	—	—	820	74	27.609	18	3.091	63	2.451	—	26.968	55	83	8	563	44	357	67
Przemyślu	7.242	85	2.771	30	124.041	61	36.617	9	37.635	—	125.059	52	694	97	2.036	19	677	—
„ (kasa zal.)	1.627	67	3.179	79	28.516	80	1.160	80	779	—	28.135	—	487	8	385	35	232	74
Radziechowie	766	—	55	5	18.750	60	611	40	2.425	—	20.564	20	402	66	—	—	23	85
Rohatynie	2.433	93	660	13	27.741	38	3.254	76	2.238	6	26.724	68	840	98	633	7	86	97
Rozdole	—	—	359	24	3.352	52	234	81	178	—	3.259	71	499	44	114	72	128	36
Rudkach	742	59	—	—	10.296	98	553	29	991	—	10.734	69	324	19	—	24	262	42
Samborze	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skałacie	1	50	—	—	50	—	—	—	—	—	50	—	120	9	99	35	28	32
Sniatynie	61	2	—	—	8.355	—	404	16	380	—	8.735	—	—	—	—	—	105	8
Sokalu	3.207	63	623	15	39.976	89	793	10	435	—	39.618	19	1.259	47	1.109	51	428	62
Stanisławowie	4.590	77	12.469	46	219.598	9	50.105	65	46.000	—	215.492	44	935	77	36.930	17	11.227	82
Szczércu	347	31	—	—	6.076	38	180	—	50	—	5.946	38	54	86	47	47	83	32
Tarnowie	486	37	286	8	67.254	66	5.803	87	5.961	—	67.411	79	1.759	83	2.142	37	444	56
Tłumaczu	1.311	84	642	75	25.902	25	1.128	48	3.340	25	28.113	77	592	34	514	37	620	9
Toporowie	867	26	1.302	79	15.229	77	1.611	40	1.487	—	17.105	37	558	11	1.524	87	84	57
Tyśmienicy	4.167	64	—	—	66.665	97	2.833	80	2.619	—	66.451	17	1.197	38	—	—	645	7
Wykotach	215	85	47	—	9.504	93	107	44	813	—	10.210	49	81	6	—	—	180	46
Złoczowie	1.138	75	—	14	9.154	94	736	75	2.184	—	10.602	19	684	57	99	20	143	55

Bank włościański w Poznaniu.

Z powodu poruszonej w Galicyi sprawy centralnej instytucyi finansowej dla Towarzystw zarobkowych i gospodarczych, przesyła nam Szanowny Dyrektor poznańskiego Banku włościańskiego dr. Rakowicz, okólnik Dyrekcyi, wyjaśniający stosunek banku do tamtejszych spółek. Okólnik ten wraz z uwagami przez dra Rakowicza dołączonemi, zamieszczamy w całości — jako cenny przyczynek do sprawy, która nasze towarzystwa obecnie najżywiej obchodzi:

Bank włościański w Poznaniu zawiązuje i utrzymuje stosunek z spółkami zapisanemi tylko na zasadzie i przy najściślejszem przestrzeganiu poniższych warunków.

1. Bank Włościański kapitały swe ruchome umieszcza przedewszystkiem w wekslach Spółek zapisanych, dając wekslom tychże przy dyskontowaniu pierwszeństwo przed innymi wekslowymi interesami. Spółki należące do Związku Spółek Zarobkowych uwzględnia się przed innemi Spółkami Zapisanemi.

2. Dyskonto od Spółek pobiera Bank Włościański $1\frac{1}{2}\%$ w stosunku rocznym wyższe nad równoczesne dyskonto Banku Rzeszy (Reichsbank); wszakże ile razy dyskonto Banku Rzeszy jest niższe jak $4\frac{1}{2}\%$, dyrekcya Banku Włościańskiego zastrzega sobie prawo podwyższenia minimum swego dyskonta osobnym okólnikiem aż do 6%.

3. Do pewnej wysokości zezwala Bank Spółkom pokrywać nowemi wekslami zamiast gotówką ich weksle, jeźli takowe są domicylowane w Poznaniu i przynajmniej 10 dni przed terminem płatności nastąpi w tej mierze między Spółką a Bankiem porozumienie Od tej operacyi pobiera Bank każdorazowo $2‰$ prowizyi czyli 20 fenygów za każde 100 Marek, przyczem kwoty frakcyjne niżej 100 M. liczą się za pełne 100. Przy prolongowaniu weksli (pokrywaniu starych weksli nowemi) przynajmniej przynależne dyskonto i prowizyą należy nadesłać w gotówce, a nie w wekslach. Wszelako Spółki, których weksle zwyczajnie bywają całkowicie pokrywane gotówką i których konto co do wysokości kredytowanej im sumy przedstawia w biegu roku znaczniejszą fluktuacyą, mają przy otrzymaniu kredytu pierwszeństwo.

4. Bank przyjmuje od Spółek kapitały w depozyt lub na rachunek bieżący z każdorazowem, event. z 3 dniowem wypowiedzeniem; wysokość procentu od sum w Banku złożonych osobną umową się stanowi. Spółkom wolno dysponować tym kapitałem za pomocą czeków, na formularzach przez Bank dostarczonych.

5. Spółka dostawia Bankowi egzemplarz swoich ustaw podpisany własnoręcznie przez Zarząd, i donosi bez zwłoki o każdej zmianie takowych.

6. Dostawia spis kompletny członków z dnia 31. grudnia każdego roku i liczbę ogólną członków z końcem każdego kwartału.

7. Przysyła wszystkie swe bilanse o ile możności drukowane, jeźli nie osobno to w wycinku z pisma peryodycznego, będącego organem Spółki; przynajmniej zaś dostawia sprawozdanie roczne tj. 1) obrót roczny incl. salda z roku poprzedniego, 2) rachunek zysków i strat pr. 31. grudnia każdego roku, najdalej z końcem pierwszego kwartału nowego roku.

8. Spółka donosi bez zwłoki o każdej zmianie w zarządzie, dostawia na osobnym arkuszu oryginalny podpis nowego członka zarządu i atest lub publiczne ogłoszenie sądowe o zapisaniu nowoobranego członka zarządu do rejestru handlowego. Tylko ci członkowie zarządu, których nazwiska wedle nadesłanego atestu sądowego (Attest über die Rechtsverhältnisse der Genossenschaft) są zapisane do rejestru handlowego, uważani są przez Bank za prawnych reprezentantów Spółki.

9. Spółka zawiadamia Bank w sposób wierzytelny, do jakiej wysokości zezwoliło Walne Zebranie zarządowi zaciągać pożyczkę na rzecz Spółki.

10. Bank dyskontuje weksle, które noszą przynajmniej dwa podpisy; a zatem redyskontuje Spółkom weksle ich członków, żyrowane przez Spółkę na zlecenie Banku Włościańskiego. Spółki, które nie używają wobec swej klienteli weksli ciągnionych niemieckich, chcąc zaciągnąć pożyczkę z Banku winny oprócz podpisu Spółki dostawić na wekslu prywatne i osobiste zobowiązanie wekslowe członków swego zarządu (por. szemat Nr. 1). Weksle członków, żyrowane przez Spółkę, mają jednakże pierwszeństwo przed wekslami wystawionemi przez zarząd wedle szematu Nr. 1.

11. Weksle w chwili dyskontowania ich w Banku mogą mieć czas do terminu płatności najwyżej trzymiesięczny, weksle z krótszym terminem mają pierwszeństwo przed wekslami z dłuższemi terminami. Weksli, których data wystawienia jeszcze nie minęła, nie przyjmuje się.

12. Weksle powinny być przez Spółkę całkowicie wypełniane (§. 4 powsz. niem. ordynacyi wekslowej). Jeżeli akceptant nie mieszka w mieście mającem agenturę Banku Rzeszy, weksel winien być *przez Spółkę* stosownie domicylowany. (Poznań, Bydgoszcz, Gdańsk, Gniezno, Grudziądz, Krotoszyn, Landsberg a/W., Leszno, Ostrowo, Pleszew, Rawicz, Toruń).

13. Na wekslu dla podpisu firmy zaleca się Spółkom zamiast wpisywania tejże używać podłużnej farbowej pieczęci, która zarazem służy poniekąd do legitymacyi podpisów, (por. szemat 3., 4. i 5.) a przynajmniej na boku wypisywać numer wekslu wewnątrz okrągłej kolorowej pieczęci. Przy stęplowaniu weksli należy trzymać się przepisów z 11. lipca 1873; t. j. wypisywać tylko

początkowe litery nazwiska i datę, opuszczać zaś miejsce wystawienia lub zamieszkania i boczne krzyże; poprawki na markach i skrobanie niedozwolone.

14. W razie nieuregulowania dyskontowanego w Banku Włościańskim (i w Poznaniu domicylowanego) wekslu przez Spółkę (lub akceptanta) w terminie, Bank weksel niepokryty resp. nieuregulowany oddaje bezwarunkowo do protestu, zwykle dopiero nazajutrz (tj. pierwszego dnia) po terminie płatności. Do drugiego dnia po terminie (godz. 3. po południu) czeka się z protestem tylko na osobny wniosek akceptanta. Telegram o wysłaniu pokrycia ostatniego dnia nie chroni od protestu.

15. Weksle protestowane winny być zapłacone przez Spółkę (ostatniego żyranta) najpóźniej w dni ośm po zawiadomieniu o proteście; bez względu na to, czy Spółka od akceptanta walutę wekslu odebrała lub nie.

16. Weksle w posiadaniu Spółek będące a w Poznaniu domicylowane, które celem zachowania praw wobec żyrantów i akceptanta Spółki pragną mieć protestowane, oddaje Bank do protestu nie biorąc za to żadnej prowizyi.

17. Wszystkie listy do Banku winny być frankowane; listów niefrankowanych bezwarunkowo się nie przyjmuje. Jeżeli odpowiedź Spółce ma być frankowaną, przy zapytaniu winna być dołączoną marka pocztowa na odpowiedź. Bank listy do Spółek w swoim interesie pisane frankuje. Przesyłki pieniężne frankuje Bank, odliczając porto od sumy przesyłanej. Weksle przesyła się w listach rekomendowanych; weksle pokryte odsyła Bank w liście rekomendowanym, jeżeli nie odebrał innego polecenia (np. przesłać weksel pokryty w liście zwyczajnym, przekreślony i pocięty).

18. Bank wysyła i przyjmuje taką tylko monetę i banknoty, które przyjmuje Bank Rzeszy w miastach liczących przynajmniej 80,000 mieszkańców, a zatem tylko noty następujących banków emisyjnych: Reichsbank (Preussische Bank), Städt. Bank in Breslau, Kölnische Bank, Magdeburger Privatbank, Danziger Privat-Actienbank, Provinzial-Actienbank des Grossherzogthums Posen, Hannoversche Bank, Frankfurter Bank, Bayerische Notenbank, Sächsische Bank zu Dresden, Leipziger Kassenverein, Chemnitzer Stadtbank, Württembergische Notenbank, Badische Bank, Bank für Süddeutschland, Kommerzbank in Lübeck, Bremer Bank.

19. Adres banku jest dla listów: „Bank Włościański, Poznań;“ dla telegramów: „Rusticalbank Posen.“ Nazwisko dyrektora jest na adresie nie tylko zbyteczne, ale nawet może spowodować zwłokę w doręczeniu listu lub telegramu.

Do powyższego okólnika załącza Szan. Dyrektor następujące uwagi:

„Dla objaśnienia §. 2. nadmieniam, że dyskonto, jakie pobieraliśmy od weksli Spółek wynosiło w roku 1876.

przez 264 dni	$5\frac{1}{2}$ %	per annum	
„ 67 „	6	„	„
„ 19 „	$6\frac{1}{4}$	„	„
„ 16 „	$7\frac{1}{2}$	„	„

w roku zaś bieżącym 1877 pobieraliśmy

przez 188 dni	$5\frac{1}{2}$ %
„ 41 „	6 %

Dyskonto to dotyczy tych weksli, za które walutę wypłacamy gotówką; ile razy zaś weksle nowo nadesłane służą na pokrycie dawniejszych u nas domicylowanych weksli, tam za prolongowanie pożyczki pobieramy prowizyę wynoszącą 2 od tysiąca prolongowanej sumy.

Prowizya ta ma pomiędzy innemi być poniekąd tamą dla zbytniego zdemobilizowania kapitałów. Wszystkie ruchliwsze i lepiej administrowane Spółki umieją od tej opłaty się uchronić.

Dla objaśnienia §. 4. nadmienię, że płacimy Spółkom od sum nam przesłanych w depozyt każdego czasu 4% p. an. i dajemy procent za każdy dzień całkowity, przez który funduszem deponowanym dysponujemy. Dnia 31. lipca b. r. mieliśmy w ten sposób od Spółek Marek 34736.83 fenygów.

Dotychczas byliśmy zmuszeni przeciw trzem Spółkom, sądową drogą należytości naszej się domagając, wystąpić. Z tych jedna nie płaciła jedynie z uporu, dwie wskutek niemożności. Z ostatnich jedna drogą likwidacyi dobrowolnej interesa swoje uporządkowała, druga odpłaca powoli dług swój wystąpiwszy czynnie przeciw dawniejszym członkom zarządu, którzy fundusze Spółki na swój własny prywatny cel obrócili i obecnie znajdują się w więzieniu śledczem. (Dok. nast.)

Sprostowanie.

W sprawozdaniu o „Trzecim Roczniku“ twierdzi szan Redakcya, że w tabeli VII. Rocznika „cyfry ogólne nie odnoszą się do wszystkich stowarzyszeń, nie wszystkie bowiem nadesłały daty dotyczące tej sprawy.“

Twierdzenie to należy sprostować. Wykaz rzeczony jest zupełnie dokładny i obejmuje wszystkie daty, dotyczące tej sprawy. Na podstawie wykazów stowarzyszeń i interesowanych zakładów publicznych zestawiłem tabelę stanu lokacyj publicznych i pożyczek od innych zakładów finansowych, a w tabeli tej brakuje jedynie tych towarzystw, które wcale nie miały lokacyi publicznych, ani pożyczek od żadnych zakładów finansowych. *Dr. Alfred Zgórski.*

Ruch stowarzyszeń.

Stanisławów. Bank zaliczkowy ogłosił półroczne zamknięcie rachunków i dołącza do niego następujące sprawozdanie:

Z pozostałości czystego zysku po potrąceniu wszystkich kosztów administracyj i 10% na fundusz rezerwowy, przypada z tego półrocza 5% na dywidendę od udziałów do końca roku 1876. wpłaconych, drugie półrocze przy większym obrocie może powiększyć zysk na 10 do 12% dywidendy.

Przy stopie procentowej pobieranej od pożyczek t. j. po 10 od sta, powyższy mierny wynik co do wysokości dywidendy, jest pomyślnym, zwłaszcza: że w skutek ustalonego zaufania, pomnożyły się znacznie udziały i wzrosły obecnie do wysokości przeszło 80.000 złr. a. w. większy przeto kapitał przychodzi teraz do obdzielenia dywidendą, aniżeli w poprzednich latach, co także wpływa na zmniejszenie dywidendy.

Wkładki oszczędności i na rachunek bieżący za oprocentowaniem po 7 od sta, utrzymały się w jednakowej prawie wysokości, pomimo że swobodny obrót gotówką w zwyczajnych tranzakcyach, zmniejszył się w ubiegłym półroczu z różnych przyczyn jeszcze bardziej, aniżeli w roku przeszłym i pomimo, żeśmy zwrócili gminie miasta Stanisławowa większą część z jej wkładek na rachunek bieżący, wynoszących przeszło 30.000 złr., które do wykończenia różnych budowli, gmina w bieżącym roku zapotrzebowała.

Usiłowania Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych i uchwały na Zgromadzeniu delegatów we Lwowie w dniu 29. Lipca b. r, powzięte, skierowane są do ułatwienia kredytu na mierną stopę procentową dla stowarzyszeń w razie potrzeby gotówki do obrotu, a to: za pomocą pozyskania lokacyj funduszów rozporządzalnych krajowych i zawiązania stosunków kredytowych z istniejącemi w kraju naszym Kasami Oszczędności; — oraz za pomocą otwarcia związkowej instytucyi pieniężnej.

Dla naszego stowarzyszenia byłoby atoli przedewszystkiem pożądane zawiązanie pewnego stosunku kredytowego z tutejszą Kasą Oszczędności. takiemu połączeniu stoi jednak na przeszkodzie wysoka stopa procentowa i brak ustępu w statucie Kasy Oszczędności na mocy którego w myśl ustaw zasadniczych, mógłby być otwarty dla nas i dla innnych stowarzyszeń kredyt do pewnej odpowiedniej wysokości na rachunek bieżący, resskompt wekslów własnych członków i t. p., na umiarkowany procent.

Z tego powodu uchwaliła Rada zawiadowcza, ażeby Bank zaliczkowy wspólnie z tutejszem Towarzystwem Oszczędności i zaliczek (Spar- & Credit Verein) odniósł się do tutejszej Kasy Oszczędności względem umożliwienia powyższych stosunków, w skutek czego mogłoby nastąpić harmonijne współdziałanie powyższych trzech instytucyj, tak co do zadosyćuczynienia potrzebom rzetelnego kredytu osobistego, jako też co do obniżenia stopy procentowej, o ile to ostatnie przy dzisiejszych stosunkach politycznych, może jeszcze nastąpić.

Już dziś większa część szan. członków Zarządu tutejszej Kasy oszczędności, skłania się do powyższych tranzakcyj, które tem bardziej są potrzebne, ile że brak u nas istniejących gdzieindziej prierwszorzędnych Zakładów pieniężnych, jak Filie Banku narodowego, Zakładu kredytowego dla handlu i przemysłu itp. tamuje swobodniejszy ruch kredytowy, a tem samem utrudnia dalszy prawidłowy rozwój stosunków ekonomicznych naszego miasta i okolicy.

Spodziewamy się, że pomyślny wynik powyższych rokowań, będziemy już mogli podać na najbliższem walnem Zgromadzeniu do wiadomości członków.

W Toruniu odbyło się dnia 5. b. m. kwartalne Walne Zebranie członków tamtejszej Spółki pożyczkowej, celem wysłuchania relacyi zarządu z obrotu finansowego w ubiegłym z końcem czerwca kwartale, oraz powzięcia ostatecznej decyzyi w kwestyi podwyższenia maksymalnej granicy udziałów. Drugi ten punkt zwłaszcza był już niejednokrotnie przedmiotem dyskusyi w spółce toruńskiej, zawsze jednakowoż znajdował większość przeciwną. Obecnie Walne Zebranie uchwaliło podwyższenie udziału z 150 do 300 marek. Główniejsze cyfry z obrotu kasowego przedstawiają się z końcem czerwca b. r. jak następuje: fundusz rezerwowy 5000, rachunek udziału 24823, rachunek weksli dyskontowanych 93470, rachunek weksli reskontowanych 19994 depozyta lit. A. 19435, lit. B. 32578, rachunek procentów 3283 marek. Statystyka członków wykazuje liczbę tychże 366 (w stosunku do I kwartału r. b. o 8 więcej). Od 1. stycznia do 30. czerwcą b. r. eskontowała Spółka 689 weksli; w której to liczbie jest 542 weksli na sumę do 100 talarów (300 marek), co najwymowniej świadczy, że Spółka operuje na właściwym terenie t. j. w klasie drobnych przemysłowców i rolników.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Tadeusz Romanowicz.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.